

5.7.3. Umění a kultura

Charakteristika vyučovacího předmětu

Časové, organizační a obsahové vymezení předmětu

Vyučovací předmět umění a kultura integruje tři složky umělecké činnosti: výtvarnou, hudební a dramatickou. Tento předmět vytváří a podporuje u žáků obecně kladný vztah k umění v jeho různých projevech a formách (výtvarné umění, hudba, tanec, divadlo, film atd.), vede žáky k chápání umění jako vyjadřovacího prostředku. Podporuje v žácích aktivní zájem o umění, seznamuje je s dějinami umění od nejstaršího po současné, učí je orientovat se v pojmech týkajících se teorie umění a také jejich aktivnímu užívání, pozornost zaměřuje také na umění současné a s ním spojené nové technologie. Předmět umění a kultura je vyučován v 8. a 9. ročníku jako povinný předmět s časovou dotací 2 hodiny týdně, je vyučován formou dvouhodinového bloku (střídají se bloky výtvarné, teoretické a praktické). Formy realizace: vyučovací hodina, návštěva divadla, koncertů, výstav.

Vzdělávací obsah předmětu umění a kultura je tvořen částmi vzdělávacích obsahů vzdělávacích oborů Dramatická výchova, Hudební výchova, Výtvarná výchova a je rozdělen do následujících tematických okruhů (názvy neodpovídají názvům tematických okruhů RVP):

- Vnímání uměleckého díla
- Umělecký projev
- Teorie umění

Pojetí a rozčlenění výstupů tohoto předmětu je velmi specifické. Základem výuky je setkávání se s různými uměleckými slohy a styly v tematickém okruhu Teorie umění. Další dva tematické okruhy (Vnímání uměleckého díla, Umělecký projev) jsou ve většině případů propojením osvojené teorie a praktické činnosti, spojovacím článkem jsou výstupy označené hvězdičkou.

Provázanost s ostatními předměty

Umění a kultura je předmět, který integruje především výtvarnou, hudební výchovu a dramatickou výchovu, ale vedle toho bude korespondovat s několika dalšími předměty. Předpokládáme tedy jeho provázanost s předměty, jako jsou: český jazyk (dějiny literatury, popis, líčení), dějepis (jednotlivé kulturní epochy a jejich historický kontext).

Klíčové kompetence, výchovné a vzdělávací strategie v umění a kultuře

Klíčová kompetence žáka	Činnost učitele
kompetence k učení	
vyhledává a třídí informace	nabízí práci s různými materiály (film, literatura...)
používá pojmy teorie umění	komunikuje s žáky prostřednictvím odborných pojmů z oblasti umění
kompetence k řešení problémů	
vytvoří si komplexní pohled na společenské a kulturní jevy	vede žáky k zájmu o společenské a kulturní dění v Brně
kompetence komunikativní	
vnímá a tvořivě využívá mimojazykové komunikace	předkládá různé formy a metody práce zaměřené na pohyb, mimiku, gestikulaci a vyjádření se pomocí kresby,...
kompetence sociální a personální	
spolupracuje ve skupině při tvorbě a prezentaci uměleckého projevu	zařazuje skupinovou práci vyžadující vzájemnou spolupráci
kompetence občanské	
vytvoří si pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost	svým příkladem vede žáky k aktivnímu zájmu o umění
respektuje tradice a kulturní i historické dědictví	seznamuje žáky s různými tradicemi, kulturním a historickým dědictvím
aktivně se zapojí do kulturního dění	s žáky navštěvuje aktuální výstavy
kompetence pracovní	
pracuje s různými druhy materiálů	umožňuje žákům pracovat s různými druhy materiálů
kompetence digitální	
pracuje s digitálními nástroji pro editaci obrazu a zvuku	umožňuje žákům pracovat s digitálními nástroji pro editaci obrazu a zvuku
vytváří a upravuje digitální obsah	předkládá různé metody a formy práce s použitím digitálního obsahu

vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků	vede žáky k využívání digitálních technologií k vyjadřování uměleckého záměru
---	--

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

roč.	tematický okruh	dílčí očekávaný výstup	učivo	PT
8. - 9.	Vnímání uměleckého díla	vnímá jednoduché podněty (zvuk, slovo, text, rytmus, hudba, obraz, pohyb apod.) a tvoří asociace a bohaté smyslové představy	vnímání, asociace, vidění věcí jinak, citlivost	osob 1, 5
8. - 9.	Vnímání uměleckého díla	reflektuje svůj zážitek z uměleckého díla; interpretuje vybraná umělecká díla (v rovině smyslového, subjektivního účinku, v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu), porovnává mezi sebou různé vyjádření stejné skutečnosti	reflexe uměleckého díla	
8. - 9.	Vnímání uměleckého díla	na základě poslechu rozezná vybrané ukázky některých hudebních forem (chorál ¹ , madrigal ² , oratorium ³ , fuga ³ , sonáta ³ , suita ³ , kantáta ⁴) a zařadí do příslušného stylového období	hudební formy (zařazené ke konkrétnímu slohu, stylu, viz číslo)	
8. - 9.	Umělecký projev	propojuje mezi sebou text, hudbu a obraz	text-hudba-obraz	
8. - 9.	Umělecký projev	vyjadřuje pocity, nálady, dojmy, fantazie, osobní zkušenosti, představy různými prostředky (slovem, předmětem, barvou, linkou, zvukem, pohybem, rytmem); hledá metaforické vyjádření představ a asociací, námětů a témat v dramatických situacích	vyjádření pocitů, nálad, dojmů, fantazie, osobních zkušeností, představ, specifické komunikační dovednosti, dramatická situace, příběh	osob 2
8. - 9.	Umělecký projev	používá hlas a tělo v běžné komunikaci a ke sdělování tématu, kultivuje mluvený projev (artikulace, intonace, výraz atp.), používá rytmus a dynamiku v pohybu a řeči; verbální a neverbální komunikace, rozvíjí, obohacuje a kultivuje všechny výrazové prostředky	komunikace, řeč těla, zvuků, slov, řeč předmětů, prostředí, skutků, sociálně komunikační dovednosti	osob 8
8. - 9.	Umělecký projev	využívá základních prostředků umění k uměleckému sdělení a ke komunikaci s diváky a posluchači, rozvíjí, variuje, opakuje herní situace, práce na postavě	komunikace s diváky a posluchači, tvořivost v mezilidských vztazích, herní dovednosti	osob 2, 5, 8
8. - 9.	Umělecký projev	provádí taneční kroky vybraného tance, porovnává tance různých stylových období	tanec (lidový, společenský, moderní)	
8. - 9.	Umělecký projev	volí vhodný typ hudebně pohybových prvků na základě reflexe poslouchané hudby, navrhne vlastní choreografii k poslouchané hudbě, skupinová inscenační tvorba	tance, vlastní pohybové ztvárnění	osob 5
8. - 9.	Umělecký projev	dramatizuje vybrané písně	dramatizace písně	
8. - 9.	Teorie umění	charakterizuje vybrané žánry dramatického umění	dramatické žánry	
8. - 9.	Teorie umění	interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti a minulosti, vychází ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností, zařadí vybrané hudební a výtvarné projevy do příslušného uměleckého slohu nebo směru	viz konkrétní slohy a styly	
8. - 9.	Teorie umění	porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace uměleckých děl s vědomím své osobní podmíněnosti, porovnává estetické normy v různých	estetické normy	

		obdobích kulturního vývoje		
8.	Teorie umění	charakterizuje egyptskou kulturu, jmenuje významné památky; *zachytí děj formou obrazů	Egypt (obraz)	
8.	Teorie umění	charakterizuje antickou kulturu, jmenuje významné památky, *porovná antické pojetí člověka s pojetím člověka ve středověku, v renesanci a baroku	antika (člověk)	
8.	Teorie umění	charakterizuje středověkou kulturu, jmenuje významné památky románského a gotického období; *využívá atributů a symbolů ve svém uměleckém projevu	středověk (atributy) ¹	
8.	Teorie umění	charakterizuje renesanční kulturu, jmenuje významné památky a umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného, hudebního a divadelního světa; * umělecky ztvární mechanismus nějakého složitějšího zařízení	renesance (stroj) ²	
8.	Teorie umění	charakterizuje barokní kulturu, jmenuje významné památky a umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného, hudebního a divadelního světa; *výtvarně, nebo dramaticky ztvární lidovou píseň	baroko (kramářské písně) ³	
8.	Teorie umění	charakterizuje klasicismus, jmenuje významné památky a umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného (architektura), hudebního a divadelního světa; *lineárně vyjádří zajímavou strukturu, tvar	klasicismus ⁴ (linie, jednoduchost)	
9.	Teorie umění	charakterizuje romantismus, jmenuje významná umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného, hudebního a divadelního světa; *uplatňuje prvek tajemství ve svých uměleckých projevech	romantismus (tajemství)	
9.	Teorie umění	charakterizuje realismus, jmenuje významné památky a umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného, hudebního a divadelního světa; * při zachycení skutečnosti si všímá detailů	realismus (detail)	
9.	Teorie umění	charakterizuje impresionismus, jmenuje významná umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného a hudebního světa; *pracuje s barvami jako s prostředkem účinku na diváka	impresionismus (dojem - barva)	
9.	Teorie umění	charakterizuje secesi, jmenuje významné památky a umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného světa; * ve svém uměleckém projevu využívá přírodní motivy, využívá dekorativních postupů	secese (přírodní motivy, dekorace)	
9.	Teorie umění	charakterizuje romantismus, jmenuje významná umělecká díla, uvede významné osobnosti výtvarného, hudebního a divadelního světa; *znázorní výraz lidského obličeje v různém emocionálním naladění	expresionismus (výraz)	
9.	Teorie umění	charakterizuje futurismus, jmenuje jeho významné představitele a významná umělecká díla; *umělecky ztvární pohyb	futurismus (pohyb)	
9.	Teorie umění	charakterizuje dadaismus, jmenuje jeho významné představitele a významná umělecká díla; *při umělecké tvorbě využívá prvek hry a náhody	dadaismus (hra, náhoda)	
9.	Teorie umění	charakterizuje surrealismus, jmenuje jeho významné představitele a významná umělecká díla; *umělecky ztvární své snové představy	surrealismus (sen)	
9.	Teorie umění	charakterizuje kubismus, jmenuje jeho významné	kubismus (tvar)	

		představitele a významná umělecká díla; *zachytí skutečnost geometrickými tvary a tělesy		
9.	Teorie umění	charakterizuje op art, jmenuje jeho významné představitele a významná umělecká díla; *pracuje s optickou iluzí	op art (optická iluze)	
9.	Teorie umění	charakterizuje pop art, jmenuje jeho významné představitele a významná umělecká díla; *vytvoří reklamu ve stylu pop artu	pop art (reklama)	medi 6
9.	Umělecký projev	využívá metod současného výtvarného umění (počítačová grafika, fotografie, animace) a hudebního umění	současné hudební a výtvarné formy	

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu; minimální doporučená úroveň

roč.	tematický okruh	dílčí očekávaný výstup žák	učivo	PT
8. – 9.	Umělecký projev + vnímání uměleckého díla	uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru, propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření	reflexe uměleckého díla, prezentace, komunikace v běžných životních situacích	osob 2, 8
8. – 9.	Umělecký projev + vnímání uměleckého díla	uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních	reflexe uměleckého díla, vnímání, asociace, vyjádření pocitů, nálad, dojmů, fantazie, osobních zkušeností, představ	osob 5
8. – 9.	Umělecký projev + vnímání uměleckého díla	při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a volí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby	komunikace v herních situacích, prezentace, hodnocení	osob 2, 5
8. – 9.	Teorie umění + vnímání uměleckého díla	vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a myšlenky	reflexe uměleckých děl v historii i současnosti	osob 1